

Stichting Eerherstel Joodse Begraafplaats Zeeburg

Bestuursverslag 2013

De Stichting Eerherstel Joodse Begraafplaats Zeeburg heeft in 2013 goede vordering gemaakt met het bereiken van haar doelstellingen, het bevorderen van eerherstel van de Joodse Begraafplaats Zeeburg (Zeeburg) in Amsterdam. Het streven om de doelstellingen van de stichting bij het driehonderdjarig bestaan van Zeeburg in 2014 zoveel mogelijk te hebben gerealiseerd ligt goed op koers.

In dit verslag wordt achtereenvolgens nader ingegaan op herstel- en restauratiewerkzaamheden op Zeeburg, activiteiten voor belangstellenden en publiciteit, contacten met de lokale overheid, joodse en andere organisaties, financiële hoofdpunten en bestuurlijke zaken.

Herstel en restauratie

In 2013 hebben uitgebreide herstel- en restauratiewerkzaamheden op Zeeburg plaatsgevonden. Ruim honderd grafstenen uit de periode rond 1880 zijn professioneel gerestaureerd; stenen zijn waar mogelijk aan elkaar gelijmd, recht geplaatst en van een fundering voorzien. Deze werkzaamheden werden gefaseerd uitgevoerd na een gedegen voorbereiding, waarbij eerst op het zuidelijk gedeelte van de begraafplaats alle aanwezige grafstenen, resp. fragmenten daarvan door deskundige vrijwilligers zijn ingemeten en in kaart zijn gebracht. Op basis van deze data zijn meerdere offertes opgevraagd, die met ondersteuning van deskundigen op funerair gebied zijn beoordeeld, waarna de herstel- en restauratieopdracht is gegund. Over joodsreligieuze aspecten werd met rabbijnen overlegd en herstel en restauratie vond met hun steun plaats.

De keuze om op het jongste gedeelte van de begraafplaats grafstenen te herstellen en restaureren is gemaakt vanwege het relatief grote aantal grafstenen dat hier nog aanwezig is, alsmede de goede toegankelijkheid en zichtbaarheid van dit deel van Zeeburg. Daarmee kon voldaan worden aan de door de stichting beoogde randvoorwaarde om circa 20% van de gehele begraafplaats van in totaal acht hectare toegankelijk te maken, en een verzorgd aanzien te geven. Tegelijkertijd kon de in de loop van de tijd ontstane waarde van Zeeburg voor natuur en fauna behouden blijven.

Vanwege de zachte veengrond stonden grafstenen op dit deel schots en scheef, of waren deze omgevallen, dan wel gebroken. Het geheel bood een beeld van ernstige verwaarlozing en gebrek aan enig onderhoud. Daarom was dit het aangewezen deel voor herstel en restauratie.

De goede toegankelijkheid was in de voorafgaande jaren gecreëerd, voornamelijk tijdens diverse opknappdagen en campagnes, zoals de samenwerking tussen joodse en Marokkaanse jonge vrijwilligers, waarbij overwoekering en bosschages waren verwijderd. De aanleg en ingebruikname in 2012 van een nieuwe toegangspoort met talud aan de zijde van de Valentijnkade maakt het eenvoudig dit gedeelte van Zeeburg te bezoeken. Enkele aangelegde paden stellen bezoekers in staat een goede indruk van de historie en grote omvang van Zeeburg te verkrijgen.

De herstel- en restauratiewerkzaamheden zijn over een periode van circa zes maanden deskundig en onder regelmatig toezicht uitgevoerd nadat intensieve fondswerving de benodigde middelen had opgeleverd. Wij zijn verheugd over het resultaat van de herstel- en restauratiewerkzaamheden, met name ook vanwege de goede ondersteuning door deskundige vrijwilligers op divers gebied. Hierdoor behoeften uitsluitend uitvoerende herstel- en restauratiewerkzaamheden gefinancierd te worden. Thans zijn weer andere vrijwilligers actief met het leesbaar maken door het zwartten van de teksten op een deel van de grafstenen.

In 2013 is voor Zeeburg de gemeentelijke monumentenstatus aangevraagd. Verwacht wordt dat deze status in de loop van 2014 zal worden verleend. Deze status mag gezien worden als een erkenning van de historische betekenis en waarde van Zeeburg voor de stad Amsterdam en de Amsterdams joodse en sociale geschiedenis.

Activiteiten voor belangstellenden en publiciteit

Gelet op de grote belangstelling voor en het succes van de openstellingen van Zeeburg in 2012 tijdens de Open Monumentendag en de Open Parkendag zijn in 2013 van maart t/m oktober acht open zondagen gehouden. Per zondag werd Zeeburg telkens door 40 - 60 personen bezocht onder wie veel buurtbewoners. Opmerkelijk was dat veel buurtbewoners Zeeburg al goed uit hun jeugd blijken te kennen en veel verhalen over de begraafplaats wisten te vertellen. Onder de belangstellenden waren ook veel ouders met jonge kinderen. De openstelling van Zeeburg blijkt duidelijk in een educatieve behoefte te voorzien op joods, cultureel en historisch gebied.

Bestuursleden en andere vrijwilligers zijn op de open dagen steeds aanwezig om uitleg te geven over Zeeburg, de historische betekenis en joodse gebruiken.

Regelmatig wordt Zeeburg door groepen op afspraak bezocht, onder meer door schoolklassen. Ook natuurliefhebbers toonden duidelijk interesse in Zeeburg.

In 2013 zijn voorbereidingen getroffen voor de publicatie van een boek over 300 jaar Zeeburg, 1714-2014, geschreven door de historicus Bart Wallet verbonden aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Afspraken zijn gemaakt met een uitgever en de auteur. Inmiddels is een begeleidingscommissie ingesteld die de totstandkoming van het boek zal ondersteunen.

In 2013 zijn wederom een groot aantal publicaties in de pers verschenen over Zeeburg. Het gaat daarbij om elektronische en papieren media die verschijnen in de buurt van Zeeburg, in Het Parool, op AT5, in joodse media en een Israëlische publicatie. De publicaties zijn opgenomen op de website van de stichting www.eerherstelzeeburg.nl. De website ondersteunt de bekendheid en publiciteit van Zeeburg. Regelmatig worden via de website verzoeken om informatie van belangstellenden ontvangen.

Ter ondersteuning van de publiciteit en de fondswerving werd een nieuwe brochure gemaakt.

Contacten met de locale overheid, joodse en andere organisaties

Het Amsterdamse Stadsdeel Oost en de stichting sloten in 2013 een convenant. Het convenant is een bestendiging van de goede samenwerking en relatie die zich de afgelopen jaren met het stadsdeel heeft ontwikkeld. Kort gezegd komt het er op neer dat het stadsdeel verheugd is dat de stichting zich inzet om de verwaarlozing van Zeeburg een halt toe te roepen, verbetering te realiseren en openstelling van Zeeburg te faciliteren. Anderzijds is de stichting verheugd dat het stadsdeel bereid is het onderhoud van het zuidelijk deel van en paden op Zeeburg met raad en daad te ondersteunen. Tevens verleent het stadsdeel medewerking aan publiciteit over onze activiteiten.

Regelmatig vindt contact plaats met de eigenaar van Zeeburg, de Joodse Gemeente Amsterdam (NIHS) over lopende activiteiten. De NIHS is in het bestuur van de stichting vertegenwoordigd door een bestuurslid en draagt financieel bij aan de realisering van de doelstellingen van de stichting. De NIHS brengt tevens onze activiteiten onder de aandacht van haar leden.

Belangrijk is het contact met de vereniging Het Joods Begrafeniswezen, die eveneens financieel heeft bijgedragen aan de realisering van de doelstellingen van de stichting.

Wij vermelden graag de prettige contacten in het verslagjaar met de stichting Levi Lassen en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Beide instellingen stelden ons eveneens financieel in staat de doelstellingen van de stichting te realiseren.

Financiële hoofdpunten

De stichting heeft in 2013 € 40.821 (2012: € 16.290) ontvangen aan donaties. De instellingen maakten daar met € 40.000 (2012: € 14.000) deel van uit. Van particuliere zijde ontvingen we € 821 (2012: € 2.290).

Tegenover het tekort van bijna € 14.000 over 2013 staan subsidietoezeggingen en betalingen die in 2014 plaats konden vinden.

Gelet op de ANBI-status van de stichting vermelden wij dat alle bestuursleden zich inzetten zonder vergoeding. Hetzelfde is van toepassing voor de vrijwilligers die de stichting bijstaan. De stichting beoogt waar mogelijk vrijwilligers in te schakelen. De stichting heeft geen medewerkers in vaste of tijdelijke dienst.

Stichtingsbestuur en Comité van Aanbeveling

Het bestuur bestaat uit Jaap Meijers (voorzitter), Marcel Mock (vice-voorzitter), Gerard Konijn (penningmeester), Ephraïm Goldstoft (waarnemend-secretaris), Mirjam de Rijke en Frits Barend (bestuursleden). Het bestuur heeft regelmatig vergaderd. Tussen de vergaderingen werd ook veelvuldig contact gehouden over lopende zaken.

Het Comité van Aanbeveling bestaat uit Sonja Barend, Judith Belinfante, rabbijn Raph Evers, Pauline Kruseman en Geert Mak. Eén bestuursvergadering werd tezamen met het Comité van Aanbeveling gehouden.

Gelet op de wens om publicitaire kennis in het bestuur te versterken werd Frits Barend in mei 2013 bereid gevonden zitting in het bestuur te nemen. Daarvoor maakte Frits deel uit van het Comité van Aanbeveling. De ontstane vacature in het Comité van Aanbeveling werd ingenomen door Sonja Barend.

Dank

Dankzij de steun van talrijke vrijwilligers, de giften van instellingen en particulieren, alsmede de steun van stadsdeel Oost en diverse organisaties heeft het bestuur in 2013 veel kunnen realiseren. Op deze plaats spreken wij graag onze dank uit aan vrijwilligers en allen die financieel of op andere wijze hebben bijgedragen aan Zeeburg.

Amstelveen, maart 2014

Bestuur Stichting Eerherstel Joodse Begraafplaats Zeeburg